

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Maastricht op 8 november 1973

De voorzitter heet de aanwezigen op deze druk bezochte vergadering van harte welkom en in het bijzonder hen die van ver gekomen zijn.

Dan deelt hij mede, dat de terugkeer van de administratie naar het Nat. Hist. Museum nog deze maand zal plaats hebben. Heel bijzonder dankt hij dr. Montagne, die het mogelijk gemaakt heeft om ondanks de beperkte ruimtelijke mogelijkheden, de administratie van het Genootschap niet alleen opnieuw onderdak te verlenen, maar ook voor de tijd dat nog niet over een eigen administrateur beschikt kan worden de lopende werkzaamheden door personeel van het Museum te doen verrichten. Met deze verhuizing komt dan ook een einde aan de omslachtige wijze van registratie en verzorging van de ruilverkeerobjecten. Een spontaan applaus onderstreept de instemming van de aanwezigen met deze gang van zaken.

Een minder plezierige mededeling doet dr. Montagne, namelijk dat de geplande geologische excursie op zondag 18 november i.v.m. het zondags-rijverbod geen doorgang kan vinden, maar naar een latere datum (waarschijnlijk voorjaar 1974) verschoven wordt.

De voorzitter leest een afschrift voor van een brief, die drs. A. P. Witlox tot de directeur van de ENCI gericht heeft met het verzoek de St. Pietersberg niet verder aan te tasten en de voorgenomen mergelwinning ten Oosten van de Maas reeds thans te beginnen. Momenteel is nog ca 30% van het oorspronkelijke gangenstelsel intact. Dit onvervangbare restant dient toch gespaard te blijven.

De heer P. J. Felder zegt, dat volgens een artikel van de hand van W. M. Felder, dat onlangs verscheen in

„Geologie en Mijnbouw”, de geologische voorraad mergel zoals de bestaande industrieën dit thans exploiteren, nog voor 40 jaren toereikend is en dit geldt dan inclusief het plateau van Margraten.

De heer Montagne merkt op dat we achter de feiten aan lopen. Wij allen plegen op schrikbarende wijze roofbouw op de grondstoffen en wij moeten bijtijds, d.w.z. nu al naar vervangende grondstoffen zoeken. Ditzelfde geldt ook voor onze energiebronnen: aardolie en -gas.

De heer van Mourik toont zich pessimistisch; in Rijnmond bijvoorbeeld halen alle meldingen van stankoverlast, die de petrochemische industrie daar veroorzaakt, weinig uit. Men blijkt pas bereid daar serieus wat aan te gaan doen, als men door personeelsverloop gedwongen wordt.

Ook merkt hij op, dat de Club van Rome i.v.m. een indertijd niet voorziene snellere daling van het geboorte-overschot een herberekening heeft gemaakt. Maar hij ziet dit alles toch als uitstel van executie.

De voorzitter vraagt, hoe de leden reageren op het verzoek van de Gemeente Maastricht m.b.t. de reconstructie van het Stadspark. De heer Gijtenbeek is van mening dat het Genootschap zijn bijdrage hierin moet leveren bij de inspraak. De heer Montagne stelt voor dat bij elke hoorzitting hierover leden van het Genootschap aanwezig zijn. In het bestuur zal men zich ook nog beraden wat het doen kan.

De heer Gilissen vraagt medewerkers voor het S.O. V.O.N.-plan (Stichting Ornithologisch Veldonderzoek in Nederland), dat als doel heeft een bijdrage te leveren tot een internationaal atlas-project. Aan de hand van een kaartje legt hij uit wat de bedoeling is. Met name gaat het om het vaststellen van broedvogels in soort en aantal. Daartoe is de provincie Limburg in 2 districten verdeeld en elk district weer in hokjes van 5 km lang en breed, waarbinnen de tellingen gedaan moeten worden.

Voor Zuid-Limburg treedt de heer Bult als coördinator op en voor Midden- en Noord-Limburg de heer Erkens. Maar de gegevens dienen door waarnemers verstrekt te worden. Spreker verklaart zich gaarne bereid toekomstige tellers de helpende hand te bieden. Gestart zal moeten worden in februari, omdat dan onder meer de bosuil al broeden kan.

Aan hen, die bereid zijn mede te werken aan dit project, wordt verzocht zich op te geven bij de heren Bult, Erkens of Gilissen.

Na de pauze houdt de heer Felder, aan de hand van verhelderende dia's, zijn voorbespreking voor de te houden geologische excursie, ook al moet deze wegens de olie-boycot uitgesteld worden. Uitvoerig verslag van deze excursie volgt t.z.t. in het Maandblad.

Aan het slot dankt de voorzitter de heer Felder voor zijn heldere uiteenzetting, die een belofte inhoudt voor het welslagen van de excursie.

te Heerlen op 4 december 1973

De heer Sterken deelde mee dat hij een dode bosuil in zijn schoorsteen aangetroffen had. Daarna werd een katteschedel getoond, gevonden in het Eyserbos, die grote overeenkomst bezat met de schedel van een wilde kat afgebeeld in het Maandblad (Jaargang 59, 1970, pagina 159).

Te Vrieheide waren veel trekkende kramsvogels en ook kepen waargenomen.

Dr. Dijkstra vermeldde dat *Orobancha minor* (Klavervreter) na een jaar afwezigheid zich weer vertoond had als parasiet op *Oleander*. Een ongebruikelijke combinatie en een vreemde bloeitijd van deze plant (december 1973). Vervolgens liet de heer van Geel nog enkele dia's van paddestoelen zien, o.a. van de Berkendoder met een afwijkend gevormde hoed (punthoofd).

Daarna was het woord aan de heer Bult. Vroeger

meende men, dat verscheidene vogelsoorten zoals zwaluwen de winter onder water en in de modder doorbrachten net zoals de kikkers. Hiervoor had men wel enige schijnbaar steekhoudende argumenten. Opgemerkt moet worden dat in Amerika een nachtzwaluw voorkomt die er inderdaad een winterslaap op na houdt. Ringproeven hebben veel geleerd over de vogeltrek, echter veel is nog onbekend van het hoe en waarom. Een theorie veronderstelt dat toen het na de IJstijd warmer werd, een groot gedeelte van de aarde geschikt geworden was als broedgebied voor een groot aantal soorten. De zeer lange dagen zouden de vogels instaat stellen voldoende voedsel voor hun jongen te verzamelen. Echter, andere soorten bleven in de tropen en vinden daar ondanks de veel kortere dagen, toch voldoende eten voor hun jongen. Een ander vraagstuk is hoe de trekvogels de weg heen en weer terug vinden. Bij bepaalde soorten trekken de jonge exemplaren eerder weg dan de oude en ze worden door deze dus de weg niet gewezen. Ook wordt er wel maanden eerder getrokken uit noordelijke streken dan noodzakelijk is gezien de voedselvoorraad. Wel kennen we de massale vlucht bij plotseling invallende strenge vorst naar het ZW van ganzen en kievitten. Veel soorten trekken bij ons weg, maar hun plaats wordt ingenomen door individuen van dezelfde soort uit het hoge Noorden, bijv. roodborst. Onze spreeuwen en die uit Noord Duitsland overwinteren in Zuid-Engeland; hun trekroute heeft een ZW richting. Een groot aantal spreeuwen, verdeeld in jonge en oude vogels werd op verschillende plaatsen in Zwitserland los gelaten. De oude exemplaren wisten toch de weg naar Zuid-Engeland te vinden, terwijl de jonge dieren de ZW richting bleven aanhouden en in Zuid-Frankrijk en Spanje belandden om daar te overwinteren, ze waren dus kompasgericht. Wel vonden ze in het voorjaar hun oude broedgebied terug, maar de jonge spreeuwen trokken in de nazomer weer naar Zuid-Frankrijk en Spanje.

Dit was slechts een voorbeeld uit de talrijke die de heer Bult gaf tijdens zijn voordracht, welke verduidelijkt werd door zeer vele fraaie dia's.

te Maastricht op 6 december 1973

Van Prof. Leclercq is een uitnodiging ontvangen om op 30 april 1974 met een aantal geïnteresseerden een bezoek te brengen aan zijn faculteit te Gembloux. Een oproep tot deelname zal nog in het Maandblad verschijnen, eventueel met vermelding van het programma. De Nederlandse Vereniging „Lacerta” deed ons een afschrift toekomen van een schrijven, waarmee zij haar bezwaren bij de Gemeente Geulle uit tegen de plannen tot vestiging van een kampeerterrein in de bufferzone van het Natuurreservaat „Bunderbos c.a.” Met de Stichting Milieuraad Limburg, die eveneens hetzelfde afschrift ontvangen heeft, zal overwogen worden op welke wijze adhesie betuigd kan worden.

Van de Stichting Recreatie werd een schrijven ontvangen waarbij zij in samenwerking met het hoofdbestuur van het I.V.N. enige suggesties doet voor vrijetijdsbesteding i.v.m. de autovrije zondag.

Mej. Helling, bestuurslid van de afdeling Maastricht van het I.V.N., ter vergadering aanwezig, zal in haar bestuur de mogelijkheid voor Maastricht e.o. bespreken.

De heer H. Kemp meldt de volgende belangrijke vogelwaarneming:

Op zaterdag 17-XI-73 ontdekte ik een grote jager (*Stercorarius skua*), die boven het grindgat bij Oost-Eysden vloog. De zondag daarna zag ik deze vogel twee maal een lokmeeuw najagen, waarbij ik goed zijn grootte kon vaststellen. Later lag deze donker bruine vogel langdurig op het water, zodat ik hem op minder dan 50 m afstand kon waarnemen. De heer W. Bult uit Heerlen met metgezel(len) konden meer dan een week later zijn aanwezigheid aldaar opnieuw vaststellen.

Op te merken valt, dat o.a. de donderdag en vrijdag voorafgaande aan de bewuste zaterdag en deze dag

zelf een vrij sterke W.- of N.W.-wind heerste. Reeds enkele jaren geleden, in begin september, zagen de heer W. Bult en enkele andere vogelwaarnemers reeds een grote jager boven een grindgat ten Noorden van Roermond.

Uit deze en andere waarnemingen van watervogels en aanverwanten blijkt hoe belangrijk deze grindgaten langs de Maas in het binnenland zijn, ondanks hun kunstmatig ontstaan.

De voorzitter bepleit het stichten van een rietreservaatje nabij het watersportcentrum te Eysden. Samen met de heer T. Roosenburg heeft hij stappen ondernomen om dit denkbeeld te verwezenlijken.

De heer Heerkens Thijssen heeft in de laatste dagen van november tijdens de vorstperiode en enige avonden achtereenvolgens in het Stadspark te Maastricht de heldere roep van de bosuil gehoord. Hij acht deze datum rijkelijk vroeg, maar verheugend is het dat deze vertrouwde broedvogel van het Stadspark nog niet verdwenen is.

Mevrouw Montagne haalt een artikel uit de Maaspost aan waarin de „methode Le Roy” besproken wordt, waarbij beschikbare stukken grond niet als tuin of park worden aangelegd, maar gewoon aan de natuur worden overgelaten.

Wel waarschuwt Le Roy dat het creëren van zo'n stukje natuur (ecologische tuin) geen kwestie van een jaar is, doch zeker vijf à tien jaren vergt vóór dat bereikt is wat men voor ogen staat. De natuur heeft namelijk geen haast en zoekt haar eigen weg. Gelukkig schijnt bij de Gemeente Maastricht wel belangstelling te bestaan om bepaalde terreinen te herschep- pen in tuinen op ecologische grondslag. Samen met de Wethouder en het hoofd van de afd. Plantsoenen heeft de heer Le Roy de in aanmerking komende terreinen bezocht. Men vindt het jammer, dat bij dit belangrijke bezoek geen enkele botanische of ecologische deskundige in de gemeente is uitgenodigd.

De heer Meys stelt voor om de heer van der Hoogt, hoofd van de Plantsoenendienst uit te nodigen op een maandvergadering daar iets over te zeggen. De heer van Mourik merkt op dat de ideeën van Le Roy niet nieuw zijn en noemt als voorbeeld de orchideëntuin in het Gerendal. Aanvankelijk is deze tuin bedoeld om een groot aantal soorten orchideeën aan belangstellenden te kunnen tonen. Spontaan hebben zich hier enkele aangevoerde soorten uitgezaaid, kennelijk omdat het milieu daarvoor geschikt bleek. Hij maakt ook nog de opmerking, dat kunstmatige versterking van zo'n „wildtuin” een rijkere vegetatie oplevert.

De heer van Noorden noemt in verband hiermede de steenberggen van de kolenmijnen waarvan z.i. de vegetatie nogal eenzijdig is. Anderen zijn het hier echter niet mee eens.

De heer Essers toont een vervorming van een kegel van de Corsicaanse den, gevonden in een boscomplex aan 't Smal, gemeente Bergen. Zie foto.

Na de pauze houdt de heer L. Meys een interessante lezing over de Nederlandse Antillen en het eiland

Curaçao in het bijzonder, e.e.a. aan de hand van zeer fraaie dia's, waarbij hij vooreerst iets over de geologie van de benedenwindse eilanden vertelt, welke allen van vulkanische oorsprong zijn, maar met koraalvorming daar waar de minder diepe zeegedeelten dit toeliet. Kustterrassen van Curaçao laten duidelijk de sporen zien van landopheffing en zeedaling miljoenen jaren geleden.

Door de talrijke loslopende geiten, die elk groen sprietje te lijf gaan, heeft Curaçao een vrij kaal aanzien gekregen, waar alleen cactussen zich vrijelijk kunnen ontwikkelen. Toch is het geen droog eiland als we bijvoorbeeld de 200 m hoge berg Christoffel betreden waar geen geiten voorkomen en de vegetatie zich vrij heeft ontwikkeld met hoge bomen behangen met baardmossen en prachtige orchideeën. Door de bevolking wordt deze berg o.a. als een soort bedevaartplaats beschouwd.

Opvallend is dat door de heersende passaatwinden op Curaçao geen insectenoverlast voorkomt.

Naast industrie vindt Curaçao in het voornamelijk Amerikaanse toerisme een bestaansmogelijkheid.

Met een hartelijk applaus betuigen de aanwezigen hun instemming met deze lezing waarbij de heer Meys zich niet alleen een goed geograaf maar ook een uitstekend fotograaf heeft getoond.

VERPLAATSING ADMINISTRATIE NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

Wij maken U er nogmaals – mogelijk ten overvloede – op attent, dat vanaf 15 november 1973 het adres als volgt is:

Natuurhistorisch Genootschap in Limburg
Bosquetplein 7, Maastricht.
Tel. 043 - 13671.